

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmši nedeje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterstopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravlništvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravlništvo pa v pritličju. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Sovzroki kazenskih razsodb po Slovenskem.

I.

C. kr. statistična centr. komisija je pred meseci zopet izdala gradivo, sestavljeno iz izkazov l. 1899 za vse kronovine, zastopane v državnem zbiru. Nas zanimata najbolj zvezka o uspehih kazenskih in civilnih sodišč rečnega leta¹⁾, tu pa zopet največ, kolikor se tičejo sodišč graškega nadsodišča v katerega okrožju biva večji del našega naroda. V tem oziru kažejo pri naših sodiščih suhi statistični podatki nenavadno visoko število kontradiktornih razsodb, pa tudi največje število kazenskih obsodb. Prva okolnost, menimo, da ni v nečast niti narodu niti sodnikom, — drugi pojav pa skušajmo vendar raztolmačiti iz različnih tu zabeleženih uspehov. To se nam vidi potrebno tembolj, ker se je ta neveseli pojav glede našega naroda v avstrijski statistiki že nekako udomačil.

Nekako čudno je pač, da se med 71 zbornimi sodišči, razvrščenimi po številu priraslih kazenskih ovadb, nahajata Maribor in Celje kar na 22., oziroma 26. mestu in da so za njima razen Prage skoro vsa češka obljudena mesta. Še huje je pa, ako se motrijo razkazi o obsojenih prebivalcih, doraslih za kaznovanje. Tu je razkaz deljen po kronovinah. Prvenstvo med vsemi kronovinami pripada Kranjski, kajti l. 1899 je bilo v naši ožji domovini med 10.000 takimi prebivalci zaradi hudodelstev obsojenih 35.6 ljudi; največjo število za to izkazuje Dalmacija z 29.8 in Štajerska z 29.6 (številka 79.6 tu je gotovo pomota), dočim je povprečno število za vse kronovine le 19.2. Na Štajerskem odločujejo Slovenci mariborskega in celjskega okrožja. Pri vseh navedenih treh deželah narašča

¹⁾ Österreichische Statistik. Herausgegeben von der k. k. Statistischen Zentral-Kommission. CXLX. Band, 1. u. 3. Heft.

število obsojencev od l. 1896 dalje skoro vsako leto, pri kranjski ni samo to brez dvoma, nego celo, da je imela prvenstvo med vsemi kronovinami tudi že v letih 1891 do 1895!

Ti podatki bi bili jako žalostni, ako bi bilo iz njih sklepati, da je izprijen ali pokvarjen slovenski narod sploh, ali na Kranjskem posebe. Ne zaradi krajevnega patriotizma in tudi ne, ker nam je poštenost in dobrota slovenskega naroda znana do mozga, dvomimo, da bi se kazal odsev njegove duše iz teh visokih števil, temuč tudi zato, ker je iz ravnostih razkazil napravljati nasprotno sklepe. Kolikor je namreč izprijenost prebivalstva izjavljati iz števila obsojencev med njim, tedaj v tem oziru gotovo v prvi vrsti ne odločujejo nesrečniki, obsojeni radi hudodelstev, ki izvirajo večkrat iz hipne razburjenosti in drugih nenadnih okolnosti, temuč število obsojencev sploh t. j. tudi onih, ki so bili obsojeni radi pregreškov in prestopkov.

Tu pa jih izkazuje med 10.000 omenjenimi prebivalci za leto 1899 Kranjska 333.5 in Štajerska celo samo 251.5; povprečna številka za vse kronovine je 335.2; višjo število kakor Kranjska izkazuje 6 kronovin, med njimi celo solnograška, ki je gotovo, bogaboječa, na dobrem glasu. V letih 1891 do 1895 so imele celo najnižje dotične številke med vsemi kronovinami predarlška, nižjeavstrijska, tirolska in kranjska.

Vzlic tem tolažilnim okolnostim pa je gorenji kvocijent vseh Slovencev, obsojenih zaradi hudodelstev tako izvanreden, da velja še natančneje preiskati, če tiči vzrok tek obsodb zgolj v obsojenih samih in v njih ožjih razmerah, mami pa vendar tudi v kakih drugih okolnostih, za katere obsojenci niso odgovorni.

Če pogledamo nadaljne tabele teh izkazov, pokaže se nam poleg visokega števila obtožencev radi težke telesne

poškodbe posebno mnogo tudi obtoženec radi javnega nasilstva. Oba zločina se res kažeta vzporedno pri neoglajenih planincih, ravnotako kakor se zločini zoper pravost in varnost lastnine širijo vzporedno v industrialnih pokrajinah in v prebivalstvu brez stalnega imetja. Vendar opažano visoko število nasilstev gotovo ne odgovarja življenju našega naroda in ni verjetno, da je dvajset in več odstotkov vseh obtožencev šteti med nasilnike.

Tako je bilo radi izsilovanja po Š-u 98 kaz. zak. obtoženih: v Celju 56, na Dunaju pa — 35, radi nevarnega pretenja po Š-u 99 kaz. zak.: v Novem mestu na Kranjskem 39, v Pragi pa — 49; naše najmanjše zborni sodišče se torej v tem oziru lahko meri z največjim v Čehih! Ako nekaj več primerjamo, nam je še bolj očito, da se tolike obtožbe radi nasilstva ne morejo skladati z dejanskimi razmerami. Izsiljevanja in pretenja se gode v silovitih narodih, kjer se pogostoma tudi pokažejo nasledki premišljenih pretenj, kjer se dogajajo pusti in rabuke, kjer je v narodu utrjena še osveta, kakor je po nekaterih južnih okrajih med Italijani in Slovani. Pri nas je najkrotkeje ljudstvo, ki se le ob pijakah včasih razvname — a vendar imamo v Novem mestu 39 takih obtožencev, v Kotoru pa 1. V Kotoru je bil seve res oproščen ta edini, v Novem mestu pa tudi — eden!

Vojna na Daljnem Vstoku.

Položaj na bojišču.

Angleški listi zatrjujejo, da so japonske predstraže že v soboto dospale v Vidžu, iz katerega mesta so se Rusi že preje umaknili. Korejci pripovedujejo, da se nahajajo v severni Koreji samo še manjši ruski oddelki in sicer ob izviru reke Jalu, glavna armada pa se je umaknila na desni breg reke.

Iz Niučvanga poroča specialni korespondent „Daily Expressu“ v London:

V torek 29. marca sem se sešel z nekim ruskim oficirjem, ki je označil položaj v Port Arturu kot docela nenevaren. Izhod iz pristanišča je prost in vsak dan odplujeta s posebno hitrostjo se odlikujoči križarki „Novik“ in „Askold“ iz luke v svrhu rekognosciranja več milij daleč na široko morje in se vračata, ne da bi naleteli na japonsko mornarico. Posadka v Port Arturu se nahaja v najboljšem položaju in je prepričana, da bodo vsi japonski napadi na Port Artur brezuspešni. Ruski oficirji v Antungu so trdno uverjeni, da so ruske pozicije ob reki Jalu tako močne, da ni misliti, da bi se Japoncem posrečilo, Ruse izgnati iz teh utrdb. Ruske utrdbes severno od Port Arturja pa baje niso take ugodne. O japonskih vojnih načrtih vlada negotovost in se vsled tega nahajajo južno od Mukdena močni vojaški oddelki, ki imajo nalogo, stražiti pokrajino med Liaojangom in Niučvangom. Obče pričakujejo Rusi, da bodo Japonci izvršili napad obenem na reki Jalu in pri Port Arturu ali Niučvangu. Ker je ruska armada koncentrirana pri Liaojangu, je Rusom mogoče, močne voje nemudoma poslati ali v Andžu, v Port Artur ali Niučvangu, kjer bi pač bilo potreba pomoči. — Iz Seula se javlja: Prva japonska armada, obstoječa iz cesarske garde in druge in dvanajste divizije, ki je koncentrirana v Andžu, prodira sedaj od treh strani proti Vidžu. V Hajdžu in Činamfu izkrevajajo sedaj Japonci samo živila, katera potem v džunkah prevažajo v Andžu. Japonci so tudi izkrcali mnogo konj, katerih je pri vsaki diviziji 5200. Konji so v jako slabem stanju in se morajo voditi ob konopeh. Vojaštvo veliko trpi vsled mraza. Rusi precejujejo moč japonske armade v severni Koreji in se vsled tega umikajo, ne da bi izkoriščali ugodnih naravnih pozicij v tej pokrajini. Japonci utrjujejo Fusan in otok Kečže, da bi tem lažje branili Masampo in cesto iz Seula.

Namestnik Aleksejev.

Kakor poroča rusko brzojavno agentstvo, se je namestnik Aleksejev v ponedeljek vrnil iz Port Arturja v Mukden. V Port Arturu je našel vse v najlepšem redu in se prepričal, da je trdnjava tako izborna armirana in preokrbljena s proviantom, da je izključeno, da bi jo mogli Japonci na ta ali drug način zavzeti. V torek je odpotoval iz Port Arturja tudi veliki knez Boris Vladimirovič v Liaotang, kjer se nahaja glavno rusko taborišče. Boris Vladimirovič je pridelljen štabu vrhovnega poveljnika Kuropatkina in bo v kratkem odšel na bojišče ob reki Jalu.

Zakaj so se zakesnile japonske vojne operacije?

„Daily Chron.“ poroča iz Sanghaja, da so Japonci morali ves svoj prvotni vojni načrt spremeniti, ker so dobili Rusi od nekega japonskega oficirja, ki se sedaj že nahaja v preiskovalnem zaporu, vse dotične vojne načrte. Celi zadevi se je prišlo na sled, ker so našli Japonci prvo lukso, kjer so se nameravali izkrcati, zaprto z minami. Izdajalstvo je povzročilo velik škandal, da morajo o tej zadevi molčati. Rusi baje plačujejo japonskim izdajalcem ogromne svote in so plačali samo za eden važen zemljevid 40.000 rubljev. Ker je japonska vojna uprava morala v največji naglosti spremeniti svoj prvotni vojni načrt, so se vsled tega zakesnile tudi vse vojne operacije.

Ruske odredbe.

Na povelje vojnega ministra se formirata v Kavkazu dva polka gorskih strelcev in se odposljeta na daljni Vstok. Takisto se pošlje v Port Artur tudi oddelek zrakoplovne vojske postaje iz Sebastopola. Po računu ruskega generalnega štaba bo Rusija imela koncem maja na bojišču pol milijona vojakov.

LISTEK.

Sanje življenja...

Spisal Borisov.

(Dalej.)

Ni mogla več zaspati. Dete se je zbudilo in začelo jokati. Poklicala je služkinjo, ki ga je utolažila, da je spet zaspało.

Sama je vzela v roke knjigo, ki je ležala na mizici koncu postelje. Bil je Prešeren. Mehanično je listala po knjižici, kot nenavadno. Ni vedela kaj naj počne, zato je mislila, da jo knjiga odvrača od mračnih, vsakdanjih misli. In brala je verze semintje vse zmešano, kot človek, ki preganja dolgčas. Ali ti verzi, ki so ji včasih tako ugajali, so ji postali popolnoma vsakdanji. Včasih, ko je tudi njeno srce tako čutilo, je bilo vse drugače... Deklamovala jih je glasno, on jo je pa skrivno prišel poslušat, tja domov za zeleno lopo... Ah ti spomini!

Zdaj so prazni ti verzi. V njenem srcu ne najdejo več odmeva; kot gluha zimska noč se ji zde te prazne besede...

„Meni nebo odprto se zdi, kadar se v tvoje ozrem oči, kadar prijazno nasmeješ se, kar sem prebila pozabljeno je.“

»Pozabljeno, pozabljeno, na veke pozabljeno! In vendar se to neče zgoditi!...« Knjigo izpusti iz rok, da pade poleg postelje na tla. Glavo skrije pod odejo in pridružno ihtenje se sliši po sobi... Čez nekaj časa pokaže spet obraz, ki dobi takoj ves drug izraz, trd in hlosten obnemem

»O, da bi postal on kot dete, da bi mu mogla pogledati v oči, v one velike oči, kjer sem se nekdanj izgubila, ki jih ni več... Le enega naasmehljaja bi bilo treba in posijalo bi bilo spet solnce sreče v moje mrzlo srce! A vse je izgubljeno! Ne vrne se več kar je bilo, ne vrne se več on!...«

Nalaho je pokašljala parkrat in pozvonila.

Služkinja pride in ji naroči, naj prinese malo gorkega čaja.

Težko ga je zaužila, vendar ji je postalo bolje. V prsih jo je nehalo tiščati, le glava jo je še bolela.

Postalo je spet vse tiho okrog, njo pa so obiskali spomini...

Hitela je v duhu v one čase, ko sta živeła še oče in mati. Stanovali

so v predmestju, v prijazni hišici. Sami trije so bili in lahko so živeli. Oče je bil nekdanj vojak in je dobil dobro službo na magistratu. Ker je bil vešč pisanja in drugega deželnega jezika in je v mladosti služil že pri odvetnikih, je dobil nazadnje službo komisarja. Toda le malo časa je živel v tem stanu. Umrl je na veliko žalost nje in njene matere prvo leto svoje nove službe.

Z materjo sta se kmalu nato preselili v drugo hišo. Tam sta se prvič videla z Ernestom. Ona je imela komaj šestnajst let in je mislila postati učiteljica. Ernest pa je bil že poštni uradnik in ker je bil marljiv, se mu je obetala še lepa bodočnost. Seznanila sta se in kmalu postala najboljša prijatelja.

Tedaj umrjenenadoma Ernestov oče. Bil je premožen posestnik in poštar v oddaljenem trgu. Ker je postal Ernestov najstarejši brat gospodar doma, je dobil on, kot polnoleten, takoj svojo doto, ki ni bila majhna.

Ernest je bil zdaj čisto sam, neodvisen od vseh. Staršev ni imel več, ki so do zadnjega časa najbolj vplivali nanj in zaželel si je neveste.

Njej ni nikdar nič posebnega obljuboval, a nazadnje se je je okle-

nil popolnoma. Govorila sta z materjo in bili so vsi zadovoljni. Takrat je šele zvedela, da ni tako revna, kot je vedno mislila. Oče in mati sta z žulji svojih rok toliko nakopičila, da sta zagotovila edinki lepo bodočnost. In takrat je šele ona spoznala brezmejno ljubezen svojih roditeljev.

Toda Ernest niti hotel ni vsega. Ljubil jo je takratin vzlet iz ljubezni...

Kakor sanje so minili prvi tedni njenega zakona. Mater sta vzela k sebi, kakor je zahteval Ernest, in živeli so skupaj srečno in zadovoljno.

Podnevi je bil on večinoma v službi. Opoldne je prihajal domov in ostal do dveh. Kako prijetno je bilo takrat njegovim dovtipom se ni mogla nikdar nasmejati in dolgčas ji je postalo, če ga ni bilo doma. Zvečer pa je spet prihajal redno. Malokdaj se je kaj zakesnil, a vselej se ji je opravičeval, da se mu je smejala na ves glas... Ah, to so bili dnevi njenega veselja, ko je mislila, da je v raju...

A prišlo je drugače. Ernest je začel zvečer izostajati. Prihajal je pozno v noč domov, navadno pijan. V začetku je bila tiha, ker je vedno imel izgovor. A to se je ponavljalo dan za dnem. Kako željno ga je

včasih čakala, ni ga bilo od nikoder...

Nekoga večera je prišel slučajno prej. Bil je videti popolnoma trezen.

Tedaj ga začne ona prositi, naj prihaja vedno ob takem času, da ne bo imela zaradi njega skrbi. Nekaj časa vse tiho.

Ona nadaljuje. A naenkrat se on dvigne, udari ob mizo in zakriči: »Kdo me more prisiliti, da pridem ob gotovem času domov!«

Ona se stresla. A kakor nalašč ji pride na misel, da bi mu kljubovala. Mislila je, da ne misli on tako hudo in odgovorila je smeje:

»Jaz!«

On vetane jo pogleda zaničljivo ter pravi:

»No, bomo videli, kdo je več jaz ali ti!«

Rekši vzame klobuk in suknjo in odide.

Že je mislila za njim, toda neki notranji glas ji je rekel: »Ne hodi, budi ponosna!«

Do takrat še ni vedela nič posebnega o njem, a dozdevalo se ji je, da je padlo nekaj težkega na njegovo srce, da bega njegovo oko pred njenim pogledom. (Koniec prih.)

Ruska vojna eskadra na Francoskem.

Iz Cherbourga se brzojavlja, da je tja došla ruska vojna eskadra, obstoječa iz ene oklopnice, ene križarke in štirih torpednih uničevalk, in se usidrala v pristanišču. Poročilo ne pove, ali spadajo te ladje k eskadri admiralja Virenija, ki sicer križari po Sredozemskem morju, ali pa so to vojne ladje, ki plujejo na Daljni Vzhok.

Češko-nemška sprava.

Praga, 6. aprila. Kakor poročajo nemški listi, se bodo takoj ob zopetnem zasedanju državnega zbora tudi pravna pogajanja med nemškimi in češkimi voditelji nadaljevala. Toda v razpravo ne pride ves kompleks tega vprašanja, temuž Nemci hočejo za sedaj izločiti glavni češki zahtevi, namreč glede češkega notranjega uradnega jezika in češkega vseučilišča na Moravskem. Za sedaj hočejo razpravljati le o razdelitvi Češke v okrožja. S tako razdelitvijo se vpleljejo obenem avtonomni okrožni zastopi. Potem šele pride na vrsto češki notranji uradni jezik. — Ako bodo le šli češki poslanci na ta nemški lim.

Trgovinska pogodba z Italijo.

Dunaj, 6. aprila. Senator Miraglia se je vrnil iz Budimpešte semkaj. Njegova naloga je bila, da zve za nazore avstrijskih in ogrskih ministrov, pod kakšnimi pogoji bi se nadaljevala trgovinsko-politična pogajanja z Italijo. Iz posvetovanj na Dunaju in v Budimpešti je dobil vtis, da bode treba na obeh straneh priletnosti male žrtve. Italijanska vlada zastopa stališče, da ji mora Avstrija za opustitev vinske klavzule dati primerno nadomestilo, in sicer se naj zniža carina na južno sadje, za mandeljne, fige itd. pa se naj sploh vpelje carinska svoboda. Pa tudi za vino v gotovi množini in alkoholni kvaliteti zahteva Italija prednost. Ako se ji odbijejo tudi te zahteve, opuste se najbrže nadaljna pogajanja ter nastane v oktobru carinska vojna. — Prihodnji teden pridejo avstro-ogrski posredovalci v Rim.

Latinsko-slovanska liga.

Praga, 6. aprila. »Narodni Listy« poročajo, da je predsednik slovanskega dobrotvornega društva v Moskvi, Spiridovič, ki je bil že svojočasno pooblaščen, da skliče v letošnjem polletju shod slovansko-italijanske balkanske lige v Francove vare, pisal pariškemu listu »Patria« pismo, v katerem propaguje idejo latinsko-slovanske zveze. Taka zveza bi naj bila protitežje anglo-germanskemu imperijalizmu. Latinsko-slovanska zveza naj osnuje v vseh velikih mestih podružnice, ki morajo zasledovati ne le politične, temuč tudi gospodarske koristi. V ta namen se naj skliče sestanek v Pariz ali Francove vare letos.

Položaj v Macedoniji.

Carigrad, 6. aprila. Po naročilu ministrskega predsednika je bol-

garaki poslanik Načević določil današnji dan za zadnji rok, da turška vlada podpiše zapisnik o turško-bolgarskem dogovoru. Ako se zapisnik danes ne podpiše, zapusti Načević Carigrad. (Z druge strani pa se zatrjuje, da je odredil knez Ferdinand, da se pogajanja še nadaljujejo. Op. ured.)

Nemški cesar in papež.

Rim, 6. aprila. Cesar Viljem je iz Neapolja brzojavil papežu in izrekel obžalovanje, ker ne more priti v Rim papeža pozdravit. Ker da je morskotovanje nastopil iz zdravstvenih razlogov, in se mora Rima izogniti. (Cela brzojavka je precej dvoumna.)

Dopisi.

Iz Borovnice. Našega, po milosti Kubičevi in župnikovi izvoljenega župana — Kosa — ste že semintja v Vašem cenjenem listu malo otipali, a biti mora sila neobdružljive kože in košate vesti, da mu ne pride nobena reč do živca in se ne zmeni za nobeno reč, če le njemu — dobro kaže. To človeče, ki se je ob neki priliki sam izrazil, da v njegovih prsih veje sv. Duh? (Susteršičev) strelja v novejšem času že take krole, da se ga sramujejo celo njegovi najboljši protektorji — bivši njegovi volilci; le Kosek je za vse svoje slavne (?) čine nedovzet, zato je ne bode odveč, če se denja tega klerikalnega vzor — moža malo obelodanijo. Pred kakimi 18. leti je naredil rajni Andrej s Kosovo vednostjo in dovoljenjem med svojimi in Kosovim borštom tako vzgledno mejo, da bi jo slepec otipal in slehri zvedenec trdil, da take tire ne najde v vseh tukajšnjih obsežnih gozdih. Za časa Andričevega življenja, to je kakih 16 let, je bil Kos s to mejo zadovoljen. Par let po Andričevi smrti si izmislil brihtna betica Kosova, da je njegov del boršta preozek, povabi ubogo Andričsko k notarju, kjer je toliko časa na vse čudne načine obdeluje, grozeč ji s tožbami in velikimi stroški, ki bi iz te tožbe narasli, da se je reva, bo ječ se stroškov, naposled vdala in podpisala pogodbo, da se ona umakne v svoj boršt toliko, kolikor naj bi bil Kosov del preozek. Vprašanje torej nastane, kje naj Andriška išče svoj Kosu odstopljeni del, ker njen boršt ni prevelik? Kajne Kos — Vas kot premožnega bahača, bi bilo škoda, če bi užival samo to, kar uživate že toliko let, uboge zapuščene Andriške pa ne, kateri hočete takorekoč iz grla potegniti del njene boršte. Li ne veste, klerikalni poštenjak, kak greh je zatirati uboge sirote in vdove? Še lepše pa je, kako se ga naš zgledni župan — našre. Kajti kar je on pred kratkim časom storil, to se ne pravi več piti, marveč — žreti. V sosedovi krčmi je kupil od krčmarja hišo in po sklenjeni kupčiji so pili običajni likof. Kot poznati umazani stiskač je skrbel, da ni bil pri pijaci prikrajšan in je pridno praznil kozarce. Drugo jutro je prišel Kos ves skesan h krčmarju in mu rekel, da je kupčija neveljavna, ker je bil tako pijan, da sta ga morali žena in hči sesti in v posteljo položiti ter da nič ne ve, kaj je prejšnji večer počenjal. To je pa storil le zaradi tega, ker mu pri-

tej kupčiji ni kazalo dobička. Ker je pa krčmar trdil, da je kupčija veljavna, ker lahko s pričami dokaže, da je bil pri sklepanju kupčije trezen in se je šele pri likofu opijail, podal se je ta brezsrčni župan k advokatu pomoči iskat, kateri naj bi dokazal njegovo popolno pijanost nezavednost. Iz tega naj javnost sodi, koliko ima ta nesramni breznačajnejšemu sramu v sebi in kakoga župana so si naši klerikalci izvolili. Slabo in sramota je za vsako stranko, n- si že bo katerekoli barva, če nima boljših moči na razpolago, kakor je naš župan Kos.

Iz Idrije. V zadnjem »Napreju« pod naslovom »Slovenski Narod« priobčeno notico popravljam: 1. Dopisa z dne 28. marca 1904 v »Slov. Nar.« nisem pisal jaz. 2. Zapisnik seje mestnega občinskega odbora idrijskega z dne 1. svečana t. l. je bil sestavljen nekaj dni po seji ter takoj pravilno podpisan. Poverjeni prepis zapisnika te seje se je poslal glasom poštnega dnevnika št. 127 pod zap. št. 237 dne 11. svečana c. kr. okrajnemu glavarstvu v Logatec. Še preje se je prepis vpisal tudi v knjigo, kamor se vpisavajo občinske seje. Zapisnik se je torej gotovo podpisal od župana in odbornikov gg. Val. Lapajne in Frana Kos že do 6. svečana. Dasi se je zadeva v zadnji občinski seji pojasnila, vendar pri-bija g. Kristan zopet neresnicio, da se je zapisnik v zadnjih treh dneh pred sejo dne 14. marca podpisal in te trditve prav z ničemer ne podpre. Nasprotno sta pa oba imenovana gg. odbornika izjavila, da od 12.—14. sušca nista podpisala zadovnega zapisnika. Jasno je, da je gosp. Kristan občinskemu odboru poročal neresnicio, in je to storil iz zlobnosti, ali je površno zapisnik pregledal. Naj si je to ali ono, oboje ga obsoja. 3. Notico o javni knjižnici in čitalnici našega mesta v »Slov. Nar.« sem spisal jaz. Rekel pa sem, da pripoznam važnost take naprave, a da za Idrijo ni to nujna potreba, ker je v tem oziru pri nas primerna boljše skrbjeno, kakorsihodi kjerkoli drugod. Argumentiral pa sem svojo izjavo tudi s slabim gmetnim stanjem naše občine in pristavil, da, kadar se to zboljša, hočem se i jaz z vso vnuemo zavzeti za javno knjižnico in čitalnico. Neresnicio je tedaj trditve, da sem pripovedoval, da ni treba ljudske knjižnice in čitalnice v našem mestu. Toliko v pojasnilo samostojno mislečim soobčanom! Julij Novak.

Iz Cerknice. Cerkniški kaplan Lavrenčič, po domače Bokser, je na Čvetno nedeljo oznanil, da je zadnje tri dni Velikega tedna zapovedan post, in ostro vsakomur zabijal, da ga mora držati. To ni nič nenavadnega, da je Veliki teden post, nenavadno pa je, da je letos kaplan toliko opozarjal, da se je treba postiti. To pa ima svoje vzroke. Kaplan je namreč dal za svojo mlekarino pokupiti po vsi župniji vse mleko. Marijine device so ga pobirale povsodi okrog, da ga imenovane dni res ni bilo nikjer dobiti. Tako je kaplan napravil ne le dobro kupčijo, marveč je tudi obenem dosegel, da so njegovi nasprotniki le težko dobili za praznike mleka. Vse mleko je namreč prodal v Trst in svojemu podmlerkarju izrečno prepovedal, da ne sme domačinom prodajati mleka, tudi ako bi ga plačevali po 40 vinarjev liter. In čemu je kaplan to ukazal? Iz same hudobnosti, da bi se naprednjaki omenjene dni ne postili in da bi on imel priliko se zgražati in ljudstvu s prstom kazati liberalce, češ,

vidite, takile brezverci so ti liberalci, niti na veliki petek se ne posté. Ali je kaplančje doseglo svoj namen, ne vemo, vemo pa, da bo vera res začela pri nas v Cerknici nevarno pešati, ako bo še dolgo tu kaplanovo prosluli Lavrenčič. In kdo bo potem kriv, ako bo vera res opesala, naprednjaki, ali božji namestnik Tone Lavrenčič?

Iz Kranjske gore. (Odgovor na »Slovenec« dopis z dne 1. aprila 1904 št. 74.) »Slovenec« pravi, da je naše veteransko društvo brez načelnika in podnačelnika in da že dlje časa nima več godbe. Resnici na ljubo konstatujemo to-le: Bivši načelnik, gosp. Alojzij Peterman, je sklical občni zbor na dan 6. marca t. l., da bi se po 3 1/2 letni dobi volilo novo načelstvo. Pravila namreč zahtevajo, da se ima vsako 3. leto vršiti volitev novega načelstva. Pri tej volitvi so bili navzoči večinoma vsi društveniki. Volilo se je tajno po listkih. Navzlic temu je gosp. Peterman zapazil, da ni bilo na listkih nikjer njegovega imena, da bi torej ne bil izvoljen, kar ga je tako raztogotilo, da je brez vzroka zaključil občni zbor. Večina društvenikov je protestirala proti njegovi odredbi, a ni nič pomagalo, ker je Peterman ostal trdovraten. Drug dan je »Slovenec« sporočil, da izstopi iz društva. Obenem pa je obvestil ostale društvene odbornike, da se ima vse društveno imetje, koje je bilo pri njem shranjeno, v 24 urah spraviti iz njegove hiše, sicer bi bil primoran, vse vreči na cesto. Odborniki so društvene stvari takoj prevzeli in poskrbeli, da se je takoj sklical nov občni zbor. Ta občni zbor je bil dne 27. m. m. v hotelu »Razor«. Da se je vse v redu vršilo, je največja zasluga naprednih odbornikov gg. A. Koširja, J. Kernika in J. Podlipnika. Zborovanje je otvoril gosp. J. Kernik ter takoj odredil volitve. Izvoljeni so bili: Za načelnika g. Fran Budinec, bivši župan, trgovec in posestnik v Kranjski gori, za podnačelnika g. Josip Kernik, posestnik v Logu, za podružnico Podkoren za podnačelnika g. Fr. Rasinger, krčmar in posestnik v Podkorenu, za odbornike pa večinoma zopet prejšnji odborniki. Iz tega je razvidno, da nismo brez načelnika in podnačelnika. Godbo imamo še, kakor smo jo imeli preje, dokaz, da je svirala pri vstajenju na Veliko soboto. Tudi pri veselicah v pustnem času se je prav dobro obnesla. Da v postnem času ni javno nastopala, je umljivo, porabila pa je ta čas za to, da se je pridno vadila. Ali je torej res, da društvo nima več godbe? Res pa je, da društvo ni več v »Slovenčevem« taboru. Kaj bi na to rekel častni član g. Anton Žlogar, dekan v Šmartnem pri Litiji, ki je svoje dni poveljeval v tem društvu? Da, da, tudi na Gorenjskem se dani!

Obč. svet ljubljanski.

V Ljubljani, 6. aprila 1904.

Predsedoval je župan Ivan Hribar, ki je imenoval za overovatelja zapisnika obč. aka svetnika Grošlja in Kendo. Nato se je spominjal v prisrčnih besedah 70letnice častnega meščana, slovenskega rodoljuba gosp. Josipa Gorupa viteza Slavinskega. Poudarjal je, koliko je storil slavljenec za izobrazbo ženske mladine z ustanovitvijo višje dekleške šole in z ustanovitvijo Občinskega sveta je župana enoglasno pooblaštil, da častita slavljenca. Nadalje se je spominjal pokojnega g. Rodolfa, ki se je spomnil v svoji oporoki tolikih dobrodelnih, narodnih in občinskih zavodov in društev, med temi ljubljansk h revežev. V znak hvalečnosti

in sožalja so se občinski svetniki vzdignili s sedežev. — Končno je raznani, da je mestni šolski svet na predlog okrajnega šolskega nadzornika g. A. Maierja izrekel občinskemu svetu zahvalo za izvanredne prispevke v šolske svrhe. Se je vzelo na znanje.

Zapisnik zadnje seje se je prečital in odobril.

Slovensko vseučilišče.

Občinski svetnik dr. Kušar je prijavil nujni predlog ter utemeljeval nujnost tako-le:

»Slavni občinski svet! Stavl bom nujen predlog v zadevi ustanovitve vseučilišča v Ljubljani. Dasi je predmetno vprašanje doživelo že lepo starost, vendar smatram vsak pojav v tej zadevi nujnim, ker moramo vsakojako politično konstelacijo izkoristiti v to, da se nam vendar enkrat to podeli, kar se nam po vsej krivici do danes odrekalo.

Prosim torej, naj se mojemu predlogu, ki meri na ustanovitve vseučilišča v Ljubljani, prizna nujnost.

Nujnost se je enoglasno priznala, nakar je predlagatelj itega meritorno utemeljeval nekako tako:

»Odkar se je počel slovenski narod zavedati svoje individualnosti, in odkar je prišel do prepričanja, da so njegovi nadarjeni, toda v siled nemškega šolanja nehoti potujčeni sinovi, nepotrebne polnili jasli germanske kulture in odkar je slovenski narod spoznal, da mora veljati načelo »Sum cuque« tudi za siromušno njegovo domovino, od tedaj se razlega naš klic in naša zahteva po vseučilišču v Ljubljani. Slovenci, ki ravno tako plačujemo svoj davek v blagu in krvi za našo državo, mi Slovenci imamo v siled tega iste pravice do velikih šol, kakor naši oblagodarnejši sodržavljani Nemci in drugi. In radi tega je gotova krivica, če se nam dosihdoh še niso otvorila vrata do velikih šol na domačih tleh.

Ne-le, da je glavna podlaga te naše zahteve toli in tolikokrat naglašana enakopravnost vseh avstrijskih narodov; ne-le, da potrebujemo domačih visokih šol, da se nam naši sinovi ne iznenarode v tujini, ne-le, da se z domačo univerzo marsikateremu olajša, da celo omogoči vstop na visoke šole in tako pripomore, da slovenski talent ne zaostane in se ne pogubi, ne le osredotočenje slovenskega razumnstva v eno slovensko središče, je povod ustanovitvi slovenskega vseučilišča, nego ustanovitve istega je postala naravnost življenska potreba Slovincem, ako nočejo da zaostanejo v izobrazbi. Vsakemu od Vas je znano, kako postopa dunajska »Alma mater« — visoka šola na cesarskem Dunaju — napram Slovanom, osobito Slovincem. Ne samo nemško dijaštvo nego celo rektorat dunajske univerze nastopil je pot krivice napram Slovanom. (Klici ogorčenja.) Od nekdaj je bilo dunajsko vseučilišče vir učnosti vsem avstrijskim narodom in od nekdaj je vladala tudi ondi ravnopravnost za vse avstrijske narode — razumljivo, ker se vse življenske sile avstrijskih narodov stakajo na cesarskem Dunaju. Sedaj je pa to

Dalje v prilogi.

Izza temnih dni.

(Sličice iz življenja raznih papežev.)

(Dalje.)

Obnovitev rimskega senata se je zgodila proti volji cerkvenih poglavarjev. Duševni provzročitelj te revolucije pa je bil Arnold iz Brescie. Iz časovnih razmer se je razvilo stremenje odpraviti despotizem in politično gospodstvo plemstva, vzeti duhovščini vsa zemljišča in papežu posvetno državo. Plamen, ki je izhajal iz italijanskih republik je razjedal stebre, na katerih je slonel sistem plemskega in duhovskega fevdalizma.

Arnold, Abelard in sv. Bernard so sodobniki in reprezentantje velike kulturne drame. Arnold in Abelard sta bila sinova po političnem in duševnem osvobojenju hrepenečih meščanov severne Italije. Po temnogledih dogmatičnih in političnih tiranij, kakor sta bila papež Gregor in cesar Henrik, so se oglašili možje, ki so s pogumno roko dvignili zastavo svobode in človekoljubnosti in med prvimi teh mož sta bila filozofični »krivoverci« Abelard in politični »krivoverci« Arnold iz Brescie.

Arnold je bil rojen začetkom 12. stoletja v Bresciji. Učil se je na Francoskem. Vrnivši se domov se je z vso vnuemo udeležil boja meščanov proti njihovemu škofu Manfredu. Ognjevit Arnold je s svojimi navdušenimi govori razvnel ljudi proti posvetni oblasti papežev, škofov in duhovnikov, proti njih lakomnosti in npravi razuzdanosti. Ljudje so uvidevali, da je propadanja vere in npravnosti med duhovščino krivo največ to, da hrepene papeži, škofje in duhovniki po posvetni oblasti in po posvetnem imetju in zato so Arnoldu živahno in navdušeno pritjevali, saj je bil celo papež Paskal II. to dekretiral. Pogumne je Arnold oznanjal svoje nauke, a škofje in posvetni bogataši so ga tožili v Rimu in Inocencij II., ki se je itak tresel pred republikansko stranko v Rimu, je hitro obsodil Arnolda kot krivoverca in mu ukazal večni molk.

Sv. Bernard je bil sicer velik nasprotnik Arnoldov, ali izpridenost škofov in duhovnikov je ostro bičal in je tudi ostro obsodil, da se duhovščina vtika v posvetne in politične zadeve. Sv. Bernard je v knjigi »de Consideratione« učil, da kdor služi Bogu, se sploh ne sme baviti s posvet-

nimi zadevami, in ostro je obsojal vse početje duhovščine. Arnolda pa je sv. Bernard preganjal, ker je bil Arnold tudi nasprotnik duhovske avtoritete papežev in gregorijanske hirarhije ter je o krstu in obhajilu imel boljše nazore kakor so bili ravno takrat predpisani. Sv. Bernard je naščuval papeža, naj ukaže Abelarda in Arnolda zapreti. Abelard, velik mislec, ki pa ni imel energije, se je uklonil in se sprijaznil s cerkvijo, Arnold pa je šel v svet — oznanjat svoje nauke. Našel je zavetišče v Curihu in kardinal Gvidon iz Castella, učenec Abelardov, ga je obvaroval pred preganjanji sv. Bernarda. Arnold je za nekaj let izginil in se potem nakrat pojavil med republikanci v Rimu.

Prišel je bil prepozno. Njegov prijatelj in somišljenik kardinal Gvidon iz Castella je bil l. 1143. izvoljen papežem (imenoval se je Celestin II.) a umrl je že pet mesecev po izvolitvi ter sploh ni bil v stanju, izvršiti kateregakoli svojih načrtov.

Njegov naslednik je 12. marca 1144. postal Lucij II. Njegovo vladanje je bilo kratko in nesrečno. Ljudstvo se je bilo dvignilo proti gospodstvu papeža in se polastilo javne oblasti. Na pape-

ževi strani so stali samo nekateri plemenitaši, ljudstvo pa je odvzelo papežu vse pravice v posvetnih zadevah. S tem je rimsko ljudstvo storilo tisti poskus, omejiti upliv papeža zgol na duhovske zadeve, kakor že za časa Alberiha in pozneje še večkrat. Lahko se reče: Odkar je Rim kristijanski, je imel vedno boj s papežem, ker je papež vedno hrepel po posvetni oblasti, rimski narod pa se je te vedno branil.

Papež Lucij II. je na vseh koncih in krajih iskal pomoči, da bi naredil konec ljudski vladi v Rimu, da bi ljudstvo spravil ob vsako veljavo in zadobil zopet vso posvetno oblast. Ker papež ni mogel nikjer dobiti pomoči, je zbral svoje čete in je sam šel v vojno proti ljudstvu. Oblegal je kapitol in ga naskakoval, a pri tem ga je zadel s kapitolu vržen kamen v glavo. Kristusov namestnik je bil ubit — rimsko ljudstvo pa je vriskalo veselja.

Strahoma so se zbrali kardinali v cerkvi sv. Cezarija, da izvolijo novega papeža. Izvoljen je bil menih Bernard iz Pize, ki se je imenoval kot papež Evgenij III. Toda rimsko ljudstvo je novemu papežu zaprlo pot v cerkev sv. Petra. Ljudstvo je zahtevalo, naj se papež, predno bo maziljen in kronan,

odpove posvetni oblasti in naj pripozna ljudovlado. Ljudstvo je to zahtevalo z orožjem v roki, a papežu je bilo več za posvetno gospodstvo kakor za vero in zato se ni udal. Spoznal je pa, da mu v Rimu ni obstanka, vsled česar je pobegnil v Viterbo, kjer je ostal osem mesecev. S tem se je rimskemu ljudstvu posebno zameril, kajti ljudstvo je bilo verno in je papeža pripoznavalo kot cerkvenega vladarja, le tega ni hotelo, da bi se papež in duhovniki vtikali v posvetne zadeve. Ko so papež in njegovi kardinali pobegnili, je nastala med ljudstvom silna nevolja. Kardinali so imeli takrat v Rimu že krasne palače, polne vsakovrstnega bogastva, med tem ko je ljudstvo lakote umiralo. Vsled ubega cerkvenih poglavarjev so nižji sloji naskočili več kardinalskih palač in jih uničili ter poropali vse dragocenosti, ljudovlada pa se je postavila na stališče, da v Rimu nima v posvetnih zadevah nihče drugi ukazovati, kakor samo ljudstvo. Papeževo gospodstvo je bilo ljudstvo že odpravilo; sedaj je odpravilo tudi mestno prefekturo, zastopnico cesarske oblasti, češ, da vsa oblast izhaja samo iz ljudstva.

(Dalje prilož.)

drugače po zaslugi germankega »pravca«. Zašli smo v znani »Faustrecht« in pešiča Slovenec se mora umikati nemški sili in nemški prepotenci. Nemški dijaki ukazujejo, da ne v »avli« ne sme drugače govoriti, nego v edino zveličavni nemščini in rector magnificus Escherich je zaukazal, da morajo biti vsa oglašila slovanskih akad. društev pisana v nemškem jeziku, ker se sicer na akademskih tleh ne smejo objavljati. (Klic: »Kaj takega je le v Avstriji mogoče! Skandal!«) Prišlo je do velikanskih pretepov, kjer je nadvladalo nemško nasilje, ki je pa ostalo nekazneno, po znanim izreku: »Denn der Stärkere hat immer Recht«.

Pri takih razmerah je naravnost nemogoče, da bi Slovenci še v nadalje pohajali dunajsko vseučilišče, kjer so jih celo iz zavora »mensa academica«, ki služi izključno revnim dijakom, ven pometali. (Klici: »Nemška kultura!«)

Ob odrekanju ravnopravnosti slovenskim dijakom je pa še pomisliti to, da slovenski dijaki na Dunaju ne študirajo za nemške novce, da nimajo nobenih nemških ustanov, nego je materialna podlaga njihovega študija zgolj slovenski vinar, ki pa do zadnjega ostane na Dunaju.

To bi bil prvi razlog, ki govori za nujno odpono glede vseučilišča nega vprašanja. Drugi razlog pa tiči v ravnokar predloženem vladnem predlogu v državnem zboru, ki meri na to, naj se ustanovi italijanska pravna fakulteta v Roveretu.

Kar je za Lahe prav, mora biti tudi za nas Slovence, ki smo istotako avstrijski državljani, katerih nas je celo dosti več, nego Italijani. Tudi tu velja princip: »suum cuique« in če reže vlada Lahom kruha, ne sme nuditi Slovincem kamna.

Nasja zahteva je torej na vse strani opravičena.

Pri tej priliki pa ni pozabiti po stopanja bratskega »Češkega kluba« v državnem zboru, ki je italijanskim poslancem in po svojem predsedniku tudi italijanskim dijakom na srce položil pred vsem pravičnost do Jugoslovancev in dogovor z njimi glede vseučiliškega vprašanja. Zaradi tega nujno predlagam resolucijo:

I. Slavni občinski svet skleni nemudoma odposlati vis. c. kr. vladi na Dunaju na roki gospoda ministrskega predsednika spomenico, v kateri se zahteva, naj postopa vlada glede vseučiliškega vprašanja z ozirom na zadnje dogodbne na dunajski univerzi z narodom slovenskim s tisto pravičnostjo, katero je naklonila Italijanom in naj čimprej ustanovi v Ljubljani slovensko vseučilišče, oziroma vsaj pravno fakulteto.

II. Slavni občinski svet skleni zahvalo »Češkemu klubu« državnega zbora na Dunaju na njegovem poštvovalnem delovanju v dosegu pravičnih načel napram Slovincem glede vseučiliškega vprašanja.

III. Izvršitev teh sklepov se na roka slavnemu županstvu, katero naj obenem pošlje enako spomenico slovenskim državnim poslancem.

Vsestransko pritrjevanje. Predlog je bil enoglasno sprejet.

Za učiteljstvo višje dekliške šole.

Občinski svetnik Šubio je poročal o povišanju remuneracije pomožnim učiteljem na višji dekliški šoli. Dosedaj imajo vsi taki učitelji po 100 K na leto od vsake tedenske ure. Ker pa imajo učitelji za jezikovni pouk mnogo posla s popravljanjem zvezkov, se predlaga, naj se tem zviša remuneracija na 120 kron.

Občinski svetnik Prosenc je govoril proti, ker ima mestna občina za to šolo itak velike stroške, ki so se zvišali od ustanovitve do danes za 8000 K, tako da plačuje mesto sedaj 12000 K, država in dežela skupno pa prispevate le 6000 kron. Predlagal je, naj se od države in dežele zahteva zvišano prispevanje.

Obč. svetnik Senekovič je odgovarjal predgovorniku, češ, čimveč je učenik, temveč je dela. Stroški so se res povišali, zato pa se je na predlog občinskega sveta tudi ustanovil najprej trgovski tečaj, lani pa nadaljevalni tečaj za tiste gojenke, ki hočejo polagati izpit za učiteljico. S stroški vred pa tudi rasejo dohodki, tako da v razmerju z dohodki niso stroški preveliki. Ugoden čas, da se stopi pred naučno upravo s zahtevo za zvišanje prispevka se bo nudil itak pri razpravi o razširjenju te šole v šestrazredni ženski licej, kakor to zahteva naučno ministrstvo. Predlog šolskega odseka podpira prav toplo.

Župan je naznanil, da pride razprava o razširjenju imenovane šole v šestrazredni licej kmalu na vrsto.

Poročevalec poudarja, da bi znašala skupna svota za zvišanje remuneracije le 160 do 200 K ter je ta znesek tako minimalen, da bi se osmešili, ako bi na njegov račun zahtevali povišanje prispevkov od države in dežele.

Predlog obč. svetnika Prosenca je bil odklonjen, odsekov pa sprejet.

Obč. svetnik Šubio je poročal o prošnji »Glasbene Matice« za odpis preveč porabljenega vode v znesku 176 K ter predlagal, naj se polovica odpiše. — Obč. svetnik dr. Kušar je predlagal, naj se cela svota odpiše z ozirom na splošno koristni namen tega zavoda. — Poročevalec je vztrajal pri svojem predlogu zaradi principa, čeravno vsi simpatizujemo s tem zavodom. Mar se naj pri njegovih financih »Glasbene Matice« zviša dosežanja podpora. Pri glasovanju je bil odsekov predlog odklonjen, dr. Kušarjev pa sprejet.

Obč. svetnik dr. Kušar je poročal o prizivu hlapca Janeza Kilmovca, ki ga je njegov gospodar Simon Praprotnik brez odpovedi odslavljal. Ker pa so poizvedbe dognale, da se je hlapec sam uprl gospodarju ter je imel ta pravico ga takoj odpušiti, se je priziv odklonil.

Mestna hranilnica.

Obč. svetnik dr. Staré je poročal o računskem zaključku mestne hranilnice za leto 1903. Delovanje tega denarnega zavoda je bilo prav povoljno. Hranilne vloge so se povzdignile. Poročilo se je vzelo odobruje na znanje ter se je izreklo upravnemu odboru, na čelu njega predsedniku gosp. Vasu Petričiču in hranilničnemu osebju priznanje in zahvala.

Novo gasilno in reševalno društvo.

Obč. svetnik dr. Kušar je poročal o pravih novostih, ki se gasilnega in reševalnega društva. Priljubljeni odbor je pravila sprejel, le pri § 32, točka 3 in 4 želi spremembe v zadevi, komu pripade orodje in premoženje v slučaju, da društvo preneha. Sprememba se je v tem zmislu odobrila.

Šolske zadeve.

Na predlog obč. svetnika dr. Kreka se je dovolilo 300 K kredita za napravo skioptikona na višji dekliški šoli in za napeljavo novega kablja v ta namen.

Po poročilu obč. svetnika Dimnika se je dovolilo za material v šolski delarni na Barju 60 K.

Nove naprave pri elektrarni.

Obč. svetnik Grošelj je poročal o nasvetu upraviteljskega mestnega elektrarne, da bi se za isto nabavila dva nova parna kotla in sezidala nova delavnica. Elektrarna je bila že letos brez vsake rezerve ter bi ji pri kakih neprilicah nedostajalo para. Za zahtevane naprave bi se potrebovalo 60.200 K. Ker ima elektrarna svoj fond 61.000 K, se naprave dovolijo.

Mestna klavnicna.

Podžupan vitez Bleiweis je poročal o prometu v mestni klavnicni in na živinskih sejnih v letu 1903. Promet se je proti letu 1903 zmanjšal, in sicer pri govedu za 184 glav, 164 prašičov, 512 kozličev itd. Le konj se je zaklalo 14 več. Temu nazadovanju je kriv naval zunanjih kupcev in ker velik del prebivalstva kupuje meso v okolici. Poročilo se je vzelo na znanje.

Novo pokopališče.

O tej zadevi je poročal isti poročevalec. Povedal je, da je bilo prvotno mnenje zavzeto za pokopališni prostor pri Božjem grobu. Toda pokazalo se je, da se velike težave z odložitimi posestniki, pa tudi zemlja se ni pokazala za pripravno. Sedaj je v ta namen izbran svet blizu Tomaževce, tam, kjer je hmeljišče tovarnarja Janescha. Sveta je dovolj, da se ni treba nikoli bati, kam bi se naj pokopališče razširilo; tudi zemlja je kakor nalašč za pokopališče. Prihodnji teden se že začnejo pogajanja s posestniki ter bo notar Vok začel delati z njimi kupne pogodbe. Stvar je nujna, ker se mora začeti s pokopavanjem že prihodnje leto. Upraviteljstvo pokopališča tedaj želi, da mu občinski svet pritrjuje. Se je zgodilo.

Obč. svetnik dr. Požar je vprašal, ali je izključen vsak vpliv novega pokopališča na vodovod. Župan je dal pomirjevalna pojasnila, češ, da se niti Selu ali Metam, ki leže nižje, ni bati nobenega vpliva, nikar pa Klečam, ki leže višje. Tudi je znano, da se stopi pred naučno upravo s zahtevo za zvišanje prispevka se bo nudil itak pri razpravi o razširjenju te šole v šestrazredni ženski licej, kakor to zahteva naučno ministrstvo. Predlog šolskega odseka podpira prav toplo.

Novi most med Prulami in Opekarsko cesto.

V tej zadevi je stavil obč. svetnik Bergant samostalni predlog ter

ga stvarno utemeljeval. Povdarjal je, kako si takega mostu želi prebivalstvo karlovskega, trnovskega in krakovskega predmestja. Kako je most potreben, dokazuje to, da se ljudje na štirih krajih prevažajo v čolnih čez Ljubljanico. Na Prulah bi se po tem z večjim veseljem zidalo, tudi vozniški bodo rajši tukaj vozili, ker se jim ne bo treba izogibati električni železnici. Predlagal je, naj se našt, ki ga je izdelal obč. svetnik Žužek s proračunom 37.000 K, izroči magistratu v proučenje.

Obč. svetnik dr. Kušar spominja, da se je izrekel občinski svet že 4. marca 1902 za potrebo takega mostu. Zato pozdravlja predlog ter se toplo zavzema za uresničenje istega. Potrebna svota se naj postavi v proračun že za leto 1905, ali vsaj za 1906.

Župan je poudarjal, da je treba čakati časa, ko ne bo treba izdajati mestu denarja, ko se začne z osuševanjem Barja. V trgovinekem ministrstvu so mu povedali, da je bil v ta namen denež že določen, ki pa se je v sed obstrukcije v deželnem zboru porabil drugje. Most bo po njegovem mnenju stal vsaj 80.000 K. Opekarska cesta ima lepo bodočnost s svojim občutnim drevoredom.

Podžupan je poudarjal, da bo treba proučiti ondodni teren, ki je mehak, zato bo fundiranje drago.

Občinski svetniki Lenč, dr. Kušar in Vidmar so se zavzemali za predlog ter priporočali, naj se vsaj delna svota za most postavi v bodočo proračune.

Sprejel se je predlog, da se postavi v proračun za leto 1905 svota 10.000 K za ta most.

Župan je opozoril, da bo treba vsled tega že letos misliti na pokritje določenega svote.

Več točk dnevnega reda se je nato rešilo v tajni seji.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 7. aprila.

— **Hitri Körber.** Iz Ptujja se nam piše: V velikonočni številki, ste pod zaglavjem »Hitri Körber« objavili slučaj, iz katerega se razvidi, kako hitro posluje notranje, pod neposrednim vodstvom dr. Körberja stoji ministrstvo. Slučaj dramatičnega društva pa se niti z daleka primerjati ne da z nastopnim slučajem Blaža in Veronike Čuš iz Hlaponce, okraj Ptui. Ta dva sta prevzela leta 1894 od svojih prednikov neki v občini Mostje ležeči gozd v obsegu 12 orala 261□ sežnjevo odplačilnim načinom v zaupanju na javno knjigo brez vseh bremen. Leta 1897. se jima ta gozd na prošnjo c. kr. deželnoobvezne komisije meni nič tebi nič odvzame ter izroči pašnim upraviteljem v Dornavi kot ekvivalent za pašne pravice na podlagi razsodbe, ki se jima ni nikdar dostavila. Dne 8. maja 1899 razveljavi upravno sodišče celo sodno administrativno postopanje kot nično baš radi tega, ker se navedena razsodba zemljejknjižnima lastnikoma ni nikdar dostavila in torej nasproti njima nima pravne moči. Od tistega časa torej, skoraj skoz celih pet let se zakonska Blaž in Veronika Čuš ter njun zastopnik neprestano trudita proti vsemu zakonu njima ugrabljeno gozdno parcelo nazaj dobiti; toda vse zaman. Sodne oblasti valijo krivdo na politične oblasti; politične oblasti pa dolžijo sodne oblasti malomarnosti in brezvestnega poslovanja. Vrhovni poveljnik in nadzornik obe h je dr. Körber. Vložila se je v tej zadevi dne 12. junija 1893 v državnem zboru interpelacija na dr. Körberja kot voditelja justičnega in notranjega ministrstva. Toda dr. pl. Körber ne odgovori ničesar na to interpelacijo. Vložila se je dne 17. decembra 1903 milostna prošnja zakonskih Blaža in Veronike Čuš na Nj. Veličanstvo, koje prošnjo je podpiral in priporočal občinski predstavnik v Hlaponcih. Ta milostna prošnja menda sploh ni bila Nj. Veličanstvu predložena; referent notranjega ministrstva, dvorni svetnik P. je zastopniku zakonskih Čuš nedavno izjavil, da se ta milostna prošnja sploh ne reši. Podala se je končno v seji dne 16. marca 1904 v državnem zboru peticijska zakonskih Čuš, v kateri ta prosita državni zbor, naj jima država povrne vso škodo in vse stroške, če jima že ne more goda

nazaj dati. Kakor šujemo, boče dr. pl. Körber na podlagi § 14 osnovnih zakonov ukrenil, naj se zakonskima Čuš izplača iz državne blagajne vsa odškodnina; potem pa namerava vse sodne in politične uradnike, ki so v tej zadevi poslovali, in sicer pričenši od ptujkega sodnega pristava in komisarja, pa do dvornega svetnika v notranjem ministrtvu predlagati v odlikovanje. Vivat Körber z njegovim uradništvom! Kritikus.

— **Ljubljanski škof v sodni preiskavi.** Proti ljubljanskemu škofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču se je začelo kazensko postopanje zaradi pregreška po § 9. tiskovnega zakona. Škof je namreč izdal in razposlal tiskano poslanico na kranjske, specijelno ljubljanske Nemce. O tej poslanici smo že govorili. Na poslanici je pač podpisan škof, ni pa zapisano, kje se je poslanica tiskala in kdo jo je založil. Po § 9. tisk. zakona pa mora biti to natančno povedano, in kdor ne izpolni te zakonske določbe, se kaznuje z globo 20 do 200 gl., v gotovih slučajih pa dobi vrhu globe še lahko zapor od enega tedna do enega meseca. Tiskala je škofovo poslanico »Katholische Buchdruckerei«, založil pa jo je škof sam in zato prideta škof in vodja »Katholische Buchdruckerei« pred kazenskega sodnika. To se pravi: vodja tiskarne pride gotovo pred sodnika in bo tudi obsojen, škof je pa kot član gosposke zbornice deležen imunitete in se mu ne sme ničesar zgoditi, dokler ga gosposka zbornica ne izroči sodniji. No, gosposka zbornica bo že skrbela, da bo škofov pregrešek prej zastaral, nego bo kazenski sodnik smel povabiti ljubljanskega škofa pred sodnijo, tako da se škofu ne bo nič hudega zgodilo.

— **Klerikalno poštenje „Doma in Sveta“.** Obskurne klerikalne stranke obskurni list »Dom in Sveta« nima za razvoj naše literature nobenega pomena, zlasti pa se za njegove kritike ne zmeni živ krat. Da so vse te »kritike« pisane z enostranskega verskega stališča, je znano. Tako je bilo, ko ga je še urejal rajni dr. Ivan Lampe. Ta mož je bil sicer zelot, drugače pa poštenjak, ki vsaj ni legal in hudobno zavijal. Odkar pa ureja »Dom in Sveta« znani Terzites Evg. Lampe, uvel je v svoj katoliško »revijo« tudi laž. Laž je temu patronu ideal v politiki in v literaturi. Slučajno sem dobil v roke aprilsko številko »Doma in Sveta« in naletel tudi na poročilo o Aškercemv potopisu »Dva izleta na Rusko. Čital sem lani ta potopis v »Zvonu«, zato sem ostrmel, ko sem zapazil neko debelo laž Lampetovo, ta možak je namreč napisal »kritiko« o tem potopisu. Na str. 242. »Doma in Sveta« piše namreč Lampe: »Pred Kristusovo podobo nad Spasskimi vrati ima malo spoštovanja, mnogo manj kakor pred rusko polico, in jo omenja z neprijetno ironijo. Pred Kristusovo podobo se mu (Aškercu namreč) zdi preneumno privzdigniti kloboč ...« Tako piše Lampe. Zdaj pa pogledajmo v »Zvonu« (1903) str. 530. ali pa v posebnem odtisku str. 15. Aškercovega potopisa »Dva izleta na Rusko!« Kaj piše Aškerc? To-le: »Iz Kremļa sem šel skozi Spasskija vrata, nad katerimi se dviga visok stolp. Nad vhodom visi na zunanji strani podoba Kristusova, zato se mora pod temi vrati vsak možki odkriti. Kdor bi tega ne storil, učinil bi neodpustno brezskrbnost proti stari ruski tradiciji in nemara bi se moral zaradi tega še zagovarjati pred policijo ...« To liko in ne besede voč je napisal Aškerc o tisti Kristusovi podobi v kremleskem stolpu. In zdaj prosimo čitatelja, naj še enkrat primerja, kako je savi mojster laži, Evgen Lampe ta pasus v potopisu! Ta Evgen Lampe je posebej nalažen in zato ga je menda Bog tudi očitno zaznamoval, ko mu je dal Terzitevske podobice.

— **Cesar v Opatiji.** Okrajno glavarstvo na Voloski je bilo po-

vodom cesarjevega obiska v Opatiji izdalo ukaz, da šolski otroci, ki so namenjeni delati cesarju špalir, ne smejo nositi hrvatskih trakov. Učiteljem se je zapretilo s disciplinarno kaznijo, ako bi se ne ravnali po tem ukazu. Ali misli ta okrajni glavar, da je hrvatska trobojnica cesarju tako soprna, da je ne more videti, ali je hotel cesarja speljati v smoto glede narodnosti prebivalstva v Voloski-Opatiji? Morda bi ne škodilo, če bi se v državnem zboru zahtevalo pojasnila.

— **Tabačna tovarna.** Klerikalci so spoznali, da so s svojim brezzumnim ščuvanjem delavstvu tabačne tovarne samo škodovali in zato bi se zdaj radi otresli vsake odgovornosti. No, to je njih stvar in nas nič ne briga. Kar mi hočemo, je, da se napravijo tovarni red. Tabačna tovarna je državno podjetje, ne podjetje klerikalne stranke, in zato zahtevamo, da se skrbi za točno izvrševanje delovnega reda z dne 23. decembra 1902. Predvsem se mora narediti konec vsaki politični agitaciji v tabačni tovarni. Dolej je bila agitacija kaj popolnoma vsakdanjega, in sicer so jo uganjale agentinje klerikalnega društva. Samo vsled agitacije med delom v tovarni je število članov klerikalnega konsuma in takozvanega strokovnega društva tako naraslo. Mi priznamo vsakemu človeku pravico, da agitira, ali v tovarni se to ne sme trpeti. Dolej so klerikalne ženske lahko v tem oziru uganjale, kar so hotele. In kak dirindaj je vselej v tovarni, če priredi klerikalna stranka kak shod. Delo kar počiva, ženske stikajo glave in se menijo, kje da se bodo zbrale in kaj da naredijo ter kako bodo pele cesarsko pesem, potem pa nasprotnike lovile in ovajale. V tovarni je nekaj klerikalnih mojstrov, ki dajejo tem ženskam potuho, zato pa lahko delajo, kar hočejo. Kako je na primer na Veliki šetrtek Amalija Mittermayer letala po tovarni, imela govore in ščuvala ljudi! A tej kršeni Židinjki se nihče ne upa nič reči. Doma je ta ženska s Hrvatskega. Sicer ji je dr. Krek tedaj, ko se je v društvu šivat učila, rekel, da jud ostane jud, če je stokrat krščen, a zdaj se mu je tako prikupila, da bi šel zanjo v ogenj. Ta ženska ima tudi svoje zveze pri deželnem predsedništvu. Prav pogosto je letala tja in izposlovala, da je bila ta ali ona po višji protekciji sprejeta v tovarno. Dotična sprejeta ženska je debeli hrvatski Judinjki to podporo seveda morala plačati. Celotno po pet goldinarjev in še več si je dala Amalija Mittermayer plačati in v tovarni se sploh pravi: Ker zna ta Judinja nemški, sme storiti, kar hoče. V tem oziru bi lahko še marsikaj povedali in bomo tudi povedali, če se tem razmeram ne naredi konec. Nadalje zahtevamo, da bo konec nabiranja denarja v tovarni. § 25. delovnega reda prepoveduje prirejevanje denarnih zbirk v fabriških prostorih. Za to določbo pa se klerikalne agentinje nič ne menijo in lahko jo prezirajo, ker jim grede klerikalni mojstri na roko. Za kakega bolnega človeka se v fabriki ne sme več nabirati, za klerikalno društvo pa se pobirajo prispevki redno vsako soboto, a tega neče nihče videti, kakor ni nihče hotel videti, ko so po kroni nabirale za Salezijance. Temu se mora toliko bolj narediti konec, ker se je že večkrat ališalo, da so se pri nabiranju zgodile goljufije, a se je vse potlačilo. Mohorčičeva Lenka, že nad 50 letstara babnica, ki je zadnjič v »Katoliškem domu« nosila zvonec, baranta pri svojih agitacijah v tovarni vedno s kako zlatnino in številkami, a ker ima hud jezik in je strastna klerikalka, ji je vse dopuščeno, dasi je barantanka v tovarni prepovedano. Kako drugo bi koj kaznovali, njej pa vse prizaneso. Predsednik klerikalnega društva Alojzij Čatar — tisti, ki za denar ure popravlja — se tudi ves dan peča z agitacijo. Mož je pri stroju, kjer je velika nevarnost, pa vendar leta iz dvorane v dvorano in ima vedno polno žensk okrog sebe, dasi je vse to prepovedano. Podobnih izglede

bi lahko še na tucate navedli, a ome-
jili smo se na te, ker so imenovane
osebe v klerikalni agitaciji najbolj
prezrane. Povemo pa brez ovinkov,
da imamo dovolj dobrih informacij
in da bomo odselej vsako nerednost
brezobzirno pribili. Obenem prosimo,
naj se nam sporoči vsaka stvar, ki
se zgodi v tovarni, zlasti vsak slučaj,
da se kakemu delavcu ali delavki, ki
ni klerikalna, zgodi krivica, ker se
bomo za vsakega zavezali, če treba
tudi na Dunaju. Klerikalni terorizem
v tabačni tovarni se mora streti.
Končno moramo omeniti še nekaj
smehljivega. Včeraj so se oglašile v
našem uredništvu tri cigararice. Po
kaj so prišle, nam še danes ni jasno.
Ena je povedala s ponosom, da se
piše Pliberšek Marija, druga se je
predstavila kot Panganet-Matilda,
tretja pa kot Mitgepek. Nastopile so
še dosti predrzno, ali korajža jih je
hitro minila in postale so krotke in
ponižne kakor grlice. Milo so tarnale,
kako bi nas radi imele, če bi se
zanje potegovali, a še predno je prišel
poklicani urednik, so jo kar nagloma
odkurile in bežale kar se je dalo, ne
da bi bile povedale, kaj pravzaprav
hočejo. Marija Pliberšek je tista bab-
nica, ki je zadnjič v »Katoliškem
domu« ragljala na naš list. Njen mož
je c. kr. delovodja v tabačni tovarni,
svoj čas pa je bil gostilničar v »Vi-
nogradniškem društvu«. Možu je samo
čestitati, da ima ženo, ki se pajdaš
s Panganet-Matildo in z Mitgepekom;
vsakdo ima tako družbo, kakršne je
vreden! Če se nam pride še pred-
staviti Cunjarjeva Lenka, bomo vsaj
osebno poznali najboljšo prijateljico
dr. Kreka in nositeljice katoliške ideje.

— **Imenovanje.** Pristav pri
ravnateljstvu pomožnih uradov naj-
višjega računskega dvora, Karol
Dolenc, je imenovan ravnateljem
pomožnih uradov.

— **Učiteljske vesti na Šta-
jerskem.** Petrazrednica v Šmarju
se razširi v šestrazrednico. Naduči
teljsko službo v Gotovljah pri Žalcu
je dobil Fran Brinar, dosedaj nad-
učitelj v Zibiki, učiteljsko službo na
isti šoli je dobila Matilda Brinar,
rojena Vidmajer. Stalni učitelji, ozir.
učiteljice so postali na svojih mestih:
Miha Roš v Dolu pri Hrastniku,
Ignacij Čokl v Kostivnici, Matilda
Dragatin pri Sv. Jurju ob Tabru,
Julija Miklič v Gomilskem, Ljud-
mila Schreiner na dekliški šoli v
Slov. Bistrici in Amalija Vobič roj.
Dernovšek v Studenicih.

— **Žensko telovadno dru-
štvo v Ljubljani** priredi v so-
boto, dne 16. aprila v telovadnici
»Narodnega doma« javno telovadbo
v korist sklada II. vsesokolskega
shoda. Spored: 1. Proste vaje ob
godbi. 2. Telovadba na orodju: na
konju in bradlji. 3. Vaje s palicami
v četvrticah. 4. Skupine na bradlji.
Sodeluje slavna »Ljubljanska dru-
štvena godba«. Začetek točno ob 8
uri zvečer. Cene prostorov: Sedeži
v dvorani po 2 K in po 1 K 40 h;
sedeži na pročelni galeriji po 2 K,
na stranski po 1 K 40 h; stojišča
po 1 K, dijaki in otroci po 40 h.
Preplačila se hvaležno sprejemajo.
Vstopnice se dobivajo v trafiki gosp.
Sešarka v Šelenburgovih ulicah in
na večer telovadbe pri blaginji.

— **Žrtve sleparskega kle-
rikalca.** Med žrtvami, katere je
dunajski klerikalni odvetnik dr. Or-
lowski osleparil, se nahaja tudi hči
neke uradniške vdove v Ljubljani;
Orlowski jo je ogoljufal za 12.000
kron.

— **„Ilustrirani vodnik po
Gorenjskem“.** Piše se nam:
Včeraj ste omenjali ta vodnik in ga
pohvalili. Nekaj pa ste prezrli. Zem-
ljevid Gorenjske je res dober, samo
to je popolnoma nepotrebno, da so
dodana povsod tudi nemška imena.
Najbolj čudno na tem zemljevidu pa
je to, da so železniške postaje za-
znamovane samo po nemškem
(E. St. = Eisenbahnstation) S tem
pa mi Gorenjci že nismo zadovoljni!

— **Zadruga krojačev, kle-
bučarjev itd.** drugo občni zbor
bo v nedeljo, dne 10. t. m., ob 10. uri
dopolodne z določenim dnevnim re-
dom, ne oziraje se na število došlih
članov. Deželna zveza združug na-
merava vpeljati tečaj za knjigovod-
stvo, posebno za krojače, ako se
oglasijo zadostno število članov, kateri
bi redno obiskovali ta tečaj. Ker se
bo na obnem zboru o tem govo-
rilo, bi bilo želeli obilne udeležbe s
strani združinskih članov.

— **Prihodnja javna vinska
pokušnja** v tukajšnji deželni vinski
kleti bo v soboto, dne 9. t. m., od
7.—10. ure sivec. Nabavilo se je
zopet več novih vinskih vzorcev,
med temi tudi gospe E. Wutscher-
jeve sladki »Držara«, Fr. Dolenc-
silvanec in rulandec, grof Lanthier-
jev nemški risling, Habetov 20. in
6letni pikolit (v steklenicah) ter več
raznih ovčikov.

— **Potojske jame** je pred-
včerajšnjim obiskal železniški mini-
ster Wittek.

— **Detomor.** Dekla Ana No-
vak iz Grčevja, 31 let stara, pristojna
v občino St. Peter, porodila je na
podu gospe Kočarja 3. aprila okoli
3. ure popoldne pri Ločni zraven
Novega mesta nezakonsko dete mo-
škega spola, ga umorila in vrgla v
pleve. Dne 4. aprila šla pa je na
Rogovo k gospe Marjeti Teropšič in
prosila prenočišča in pomoči. Pred
orožniki je Ana Novak spopetoma
trdovratno tajila dejanje; ko pa se
je dobila njena obleka in dokaz po-
roda, je povedala, da je v hlevu
gosp. Kočarja porodila, a otrok je
prišel mrtev na svet. Gospa Teropšič
pa jo je takoj na laž postavila, deč:
»Ti si sama obstala, otrok ni jokel,
a gibal je.« Sedaj je morala iti v
sprehajališče, kjer je pokazal kraj,
kamor je dejala otroka. Otrok se pa
ni dobil v hlevu, marveč na podu v
plevah. Odvedena je bila takoj v za-
por. Opmeniti pa ie, da je včasih
slaboumna.

— **Redek slučaj.** Dne 5. t. m.
umrl je v novomeški jetnišnici star
oigan, mlada oiganka povila pa je
dvrtstega dečka, ki so ga krstili na
ime Jožef.

— **Tvrdkam, ki imajo kupčijske
zveze z Rusijo,** ali ki nameravajo
tam kupčijske zveze ustanoviti, je v
pisarni trgovske in obrtniške zbor-
nice v Ljubljani na vpogled nadaljno
poročilo o uplivu rusko-japonske
vojne na trg v Moskvi in na naše
trgovske zveze z Rusko.

— **Društvo „Zvezda“ na
Dunaju** priredi na belo nedeljo,
10. aprila, svoj zabavni večer v dvo-
rni restavraciji »Zum Regensbur-
gerhof«, Dunaj, I., Sonnenfelsgasse 2.
Pela bodeta društvena pevska zbor,
moški in mešani. Med posameznimi
pevskimi točkami igrajo društveni
tamburaši. Na sporedu je tudi šaljiva
pošta. Začetek ob šestih zvečer. Slo-
vanski gostje dobrodošli.

— **Tedenski izkaz o zdrav-
stvenem stanju** mestne občine ljub-
ljanske od 27. marca do 2. aprila 1904.
Število novorojencev 22 (= 27,71 ‰)
mrtvorojencev 1, umrlih 29 (= 40,2 ‰),
med njimi jih je umrlo za jetiko 6,
za vnetjem sopilnih organov 8, valed
mrtvouda 3, za različnimi boleznimi
12. Med njimi je bilo tujecev 7
(= 24,1 ‰), iz zavodov 13 (= 44,8 ‰).
Za infekcijskimi boleznimi so ob-
leli, in sicer za ošpicami 7, za škar-
latico 2 osebi.

— **Zborovanje pekovskih
mojstrov.** Včeraj popoldne zboro-
valo je v Bončarjevi gostilni na Sv.
Petra cesti »Pekovsko društvo«. Glavna
točka dnevnega reda je bilo
poročilo o prodaji sveta za topničar-
sko vojašnico mestni občini. Društvo
je že stavilo mestni občini primerno
ponudbo in pri zborovanju se je skle-
nilo, da društvo ostane pri tej po-
nudbi. Nekaterim ubogim društve-
nim članom so se dovolile podpore.
Končno je g. Jenko ml. predlagal, da
se nova društvena pravila sestavijo
tako, da se bode v njih ozir jemalo
na zavarovanje na starost in na slu-
čaj onemoglosti. Predlog je bil sprejet.

— **V cerkvi zblaznel.** Vče-
raj popoldne dobili so v šentpeterski
cerkvi posestnika Andreja Pajšarja
iz Šmarina pri Savi, ki je v spoved-
nici na ves glas molil in se vedel
kakor zblaznel človek. Odpeljali so
ga najprej v bolnišnico, potem pa
v blaznico na Studence.

— **Delavski vlak.** Danes po-
noči se je peljal skozi Ljubljano de-
lavski vlak na Dunaj.

— **V Ameriko** se je odpeljalo
včeraj ponoči z južnega kolodvora
10 izseljencev.

— **Najnovejše novice.** —
Bivša španska kraljica Iza-
bela je nevarno zbolela. Ker je že
74 let stara, je malo upanja, da bi
ozdravela.

— **Umrli je kneginja Sofija**
Lippenska, rojena princesinja Ba-
denska.

— **Švedski kralj Oskar** je
podelil cesarju Francu Jožefu red
norveškega leva.

— **Mlada ljubez.** V Gro-
setu v Italiji sta se ustretila 16letni
gimnazijec Tosini in 15letna Angli-
žinja Willi Bonn.

— **Prvi mednarodni kon-
gres za šolsko higijeno** je
otvoril dne 5. t. m. v Norimberku
prince Ludvik Ferdinand Ba-
varski. Zastopane so bile vse države
razun Turčije.

— **Velike dijamantne jame**
so razkrili v državi Oranje (Južna
Afrika). Dosedaj iskani dijamanti
so vsi vedbarvi, kakor je to na-
vadno pri kapeških dijamantih.

— **Ljudomili škof.** Titularni
škof v Vel. Varadinu, Jos. Winkler,
je obhajal te dni 60letnico mašništva
ter je pri tej priliki daroval 100.000 K
za dobrodelne in učne namene.

— **Slovaki.** Razmere na Slova-
škem so žalostne, zelo žalostne; ogra-
ski vladi gre samo za madjarizacijo, da
bi bilo čimveč Madjarov; sicer nima
ljubezni do ljudstva. Pri sodiščih sede
ljudje, ki niso zmogni slovaškega je-
zika, umejo k večjemu 200—300 slo-
vaških besed in vendar zaslišavajo
stranke, ki govorijo v izvirni, samo-
rastli, bogati slovaščini, in potem pi-
šejo madjarski zapisnik. V šoli, tudi v
najbolj skriti slovaški vasi, kjer Ma-
djara nikoli niti videli niso, mučijo
otroke z madjarsčino. Duhovnike, dušne
pastirje in voditelje so odtujili ljudstvu.
Vsa, ki o slovaških razmerah čita in
premišljuje, mora obupati nad prihod-
nostjo slovaškega ljudstva. In vendar,
hvala Bogu, pišejo zadnje slovaške
»Narodne Novine«: nas Slovakov je
zmirom več in več. Madjarska statistika
je za celih zadnjih 30 let izkazovala šte-
vilo Slovakov takoj, da nikoli niso do-
segli dveh milijonov. Pri ljudskem
štetju l. 1890 so izkazali v deželah
sv. Stefana krone 1.910.279 Slovakov;
l. 1900, četudi so vpisovali po svoji
stari šegi Slovake za Madjare, našlo
se je v uradnih izkazih samo v Ogrski,
brez Hrvatske in Slavonije, 2.002.165
Slovakov. In vendar v tem desetletju
je bilo izseljevanje v Ameriko največje.
Izselilo se je namreč 200.000 odrast-
lih Slovakov. Ne ginemo niti po tem,
kar uradna statistika izkazuje v zadnjih
letih. Slovaško prebivalstvo se celo
množi v vzhodnih krajih, odkoder se
jih največ izseljuje v Ameriko. Razen
tega slovaško ljudstvo prospera, kar se
tiče premoženja. V vsakem kraju so
2—3 vasi, katere kupujejo njive, gozde
od gospode; gospoda, od večine poma-
djarske, prodaja posestva in ljudstvo
jih kupuje. Iz prve roke posestva zban-
krotiranega plemenitaka kupi navadno
žid, toda v rokah žida, ki ni rojen za
agrarno življenje, ne ostanejo dolgo in
pridejo v roke ljudstva. Med slovaškim
ljudstvom, ki živi po vaseh, čimveč je
židov, temveč je revščine. Pri zadnjem
štetju l. 1900 se je po pokazalo, da iz
nekaterih slovaških krajev židje izgin-
jajo. Tako izlazi iz trenčanskega
okraja; leta 1890 je bilo tu še 12.460
židov, l. 1900 pa samo 11.397. V Ki-
sucko-novomestnem okraju je sedem
vasi, ki nimajo že nobenega žida.

— **Uboga šolska mladina!**
V nemškem državnem zboru so pred-
lagali socialni demokratje, naj se za-
kon o varstvu otrok raztegne tudi
na šolsko mladino na kmetih. Najbolj
je osvetlil muto šolske mladine dr.
Skovronek, bivši ljudskošolski učitelj,
ki je poučeval na neki šoli, kakršnih
je mnogo na posestvu vojvode Rati-
borskkega. Šole so enorazredne, in
imajo 80—100 učencev. Razdele se
v pet oddelkov; prva dva oddelka se
poučujejo od 7. do 10. dopoldne, druga
dva pa od 10. do 1. popoldne. Vsi ti
otroci pa si morajo z 10. letom že
služiti kruh na vovodovem posestvu
pri pridelovanju pese. Zato se mora
tudi pouk tako neugodno razdeliti.
Toda otroci morajo delati že z jut-
rnjo zoro ter pridejo ob 7. v šolo iz-
mučeni in zaspani. Ker so mu hoteli
izmučeni in utrujeni otroci med po-
ukom zaspati, je prekinil pouk ter
zaklical: »Vstanite! Zapojmo!« In to
je pomagalo za trenotek, toda kmalu
je bila poslana na višjo šolsko oblast
ovadba, da učitelj le poje, mesto da
bi poučeval. Valed grabljenja okoli
pese na njivi imajo otroci vse kra-
stave ruke ter okrvave zvezke, ker
se jim pri pisanju kraste odpirajo. In
takim mladim poljskim trpinom se
mora vbijati zgolj nemščina, sicer
je učitelj zanikern in nesposoben za
vzgojo. Konservativne stranke pa so
vkljub temu opisu odločno odklonile
vsako spremembo sedanjega položaja.
— Sicer pa pozna podobne pritožbe
o izmučenih in zaspanih učencih tudi
naše učiteljstvo na deželi.

— **Avstrijec pozvan v ja-
pansko službo.** Avstrijski višji
nadzorovalni komisar in voditelj del
za uravnavo hudournikov, Amerigo Hof-
man v Kotoru, je dobil povabilo ob
japonske vlade z jako ugodnimi pogoji.
Isti bo obvezan za tri leta in mu bo
na akademiji v Tokio poučevati v
gozdnem shanstvu in sorodnih strokah.
Učil pa bo le slušatelje, ki znajo nem-
ški. Ker so gozdne in razmere terena
v Japonski precej slične avstrijskim,
poklada japonska veliko važnost v to,
da se avtoriteta iz Avstrije na licu mesta
posveti zboljšanju tamošnjega gozdar-
stva in da si mladina tamkaj privo-
ji, kar je najnovejšega iz gozdarke stroke.
— **Nazadovanja francoskega**
prebivalstva. Bertillon
je izračunal, da ako se preostanek
prebivalstva Nemčije, Avstro-Ogrske,
Angleške in Italije od leta 1900 do
1901 sešteje ter razdeli s celokup-

nim številom prebivalstva, da je bilo
več rojenih kot jih je umrlo 11,7%.
To število bi morala tudi Francoska
imeti, v istini pa se v tem razmerju
na Francoskem rodi 450.000 oseb na
leto premalo.

Telefonska in brzojavna poročila.

— **Kranj 7. aprila.** Ob velikan-
skem nečutenem pritisku duhov-
ščine se je danes izvršila volitev
dež poslanca. Demšar je dobil
2200 glasov, Novak 300.

— **Dunaj 7. aprila.** Naučni mini-
ster Hartel je izdal ukaz, ki je
obudil jako neprijetno preseneče-
nje. V tem ukazu je rečeno, da
se smejo samo taki državni urad-
niki posvetiti vseučiliškim studi-
jam, katerim je njihov predstojni-
štva to specijelno dovolila. Izpiti
in doktorat takih uradnikov, ki
so studirali brez dovoljenja pred-
stojnikov, se lahko razveljavijo.

— **Barcelona 7. aprila.** Ko je
kralj, zapustil delavsko razstavo,
je v njegovi bližini eksplo-
dirala petarda, dve osebi
sta bili ranjeni. Policija je
aretovala nekega sumljivega člo-
veka.

Rusko-japonska vojna.

— **Petrograd 7. aprila.** General
Kuropatkin je prišel včeraj v
Njučuvang in je inspiciral posadko
in utrube.

— **Petrograd 7. aprila.** General
Kačalinskij poroča, da je ob
reki Jalu vse mirno. Na otoku
Mataeko so se spoprijele pred-
straže. Japonci so izgubili šest
mož, Rusi nobenega. V Jongamfu
so Japonci oropali rusko skladišče
in je sežgali.

— **Petrograd 7. aprila.** Za od-
bitje naskoka japonske eskadre
na Port-Artur dne 8. in 9. febru-
arja sta dobila podadmiral Stark
Vladimirjev red II. vrste z meči
in kontreadmiral knez Uhtom-
skij Stanislavov red I. vrste z
meči. Obenem je odlikovan tudi
kapitan Rejcenstejn z Vladi-
mirjevim redom III. vrste.

Poslano*)

— **„Slovenčevega“** dopisovalca iz šent-
ruperško-mokronoške doline, ki spravlja
moje ime v zvezo z napadom na novo-
voljene občinske svetovalce in te po-
sredno ščeje na mojo osebo, prosim,
da tudi pove svoje ime, pa ne „več
volivečev“ ali ime kakega slamnatega
moža.

V Št. Rupertu, 4. aprila 1904.

A. Lunaček.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo
odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

— **Rogaška Slatina.** Kakor smo že po-
ročali, se bo zopet porabilo za to zdravilišče
več kakor pol milijona kron, da se ta naprava
ki se je v zadnjih stihir letih v frekven-
ci povzdignila za 40%, še uspešneje razvije. Oso-
bito se namerava zgraditi v secesijskem slogu
novo zdravilišče za hidroterapijo, elektro-
terapijo in za mehanoterapijo, in se izrabijo
vse najnovejše izkušnje zdravilstva, da postane
ta zavod izmed najmodernejših te vrste. Ome-
nimo naj še centralnega polnišča in razpošilje-
valnice znamenitih rogaških slatin, nove kato-
liške cerkve in parne pralnice. Rogaška slatina
je od decembra tudi postaja rogaške lokalne
železnice. Nova, jako ilustrirana brošura o tem
procvetočem zdravilišču je izšla in je po želji
interesantom na razpolago.

Rezalica se odpravi
s pravilno porabo
Rogaškega „Tempel“
ali „Styria-vrelca“.

Se dobiva povsod!
Kalodont
10 neobhodno potrebna zobna Crème 40
vzdržuje zobe čiste, bele in zdrave.

Izvrstni okus kave dosežemo s primestnim
Vydrove žitne kave
POSKUSITE SI! Vzorec dragovoljno.
Poslamo 5 kg pošljite 4 K 50 h franco.
„DOMAČI PRIJATELJ“
— naj odličnejši čisti soljen mošt —
Vydrove žitne kave kave Praga-1719

Oblastveno konces.
vzgajališče
javna realka, pripravljalni razred, državno-
veljavna izpričevala

Artur Sponeder
DUNAJ, XV., Neubaugürtel 36.
Ustanovljeno 1849. 219—12

Nič več kurjih oces

na podplatih, na prstih ali med njimi, če se

rabi moj
patentov.
Kungol.
Brez na-
makanja,
mazil ali
obližev.
Kungol
je in

ostane doslej edino sredstvo za popolno od-
pravljanje kurjih oces brez bolečin.

Rungol za na prste ali podplade po 1 K,
za med prste 50 vin.

Razpošilja po povzetju s poštnino vred ali
franko, če se denar naprej pošlje, izdelovalec

Viljem Runge

v Turnu pri Toplicah
Kulmerstr. Kaiser v. Österr.

Priznalna in zahvalna pisma pri izdelovalcu
na ogled. 737—4

Frideno-preparati

Edino pravi higienski preparati,
fiziološki preskušeni, od zdravstvene obla-
sti preiskani, spričevala od zdravnikov in
visokih aristokratov.

Eau de Frideno pure proti

gubam in hujšim nečistoštim polti 5 kron

Eau de Frideno hygiénique

za gojenje polti 5 kron

Eau de Frideno double se

pri umivanju prideluje vodi 5 kron

Crème de Frideno 5 in 7 kron

Poudre de Frideno 3 kron

Ustna voda 2 kroni

Higienski preparati za otroke:

Ustna voda za otroke 1 krono

Baby-Crème 1 krono 20 vin.

lepotilna moka 80 vin.

Generalna zaloga „FRIDENO“

Dunaj, I., Graben 28.

Filialka: London. Tovarna: Trst.

Obširni ceniki zastoj. 664—5

Darila za „Narodni Dom“.

CIX. izkaz „Krajske družbe“.

Prenos K 80.265 55

Donesek g. ing. V. Polaka za I.

polletje tekočega leta 24—

Doneski za mesec janu-
arij; plačali so č. p. n. dame

in gospodje:

Dr. Ivan Tavčar 10—

M. Pleteršnik in U. pl. Trn-
koczy, 6 K, skupaj 12—

Fr. Žužek 5—

Dr. vitez K. Bleiweis, dr. M. Hud-
nik, Fr. Mally, dr. Fr. Munda

in V. Rohrmann, 4 K, skupaj 20—

J. S. Benedikt, vitez J. Blei-
weis, A. Dečman, P. Drahsler,

J. Duffé, I. Gričar, dr. I. Jenko,
dr. J. Kušar, E. Lah, M. Leu-
stek, J. Lozar, J. Martinak, G.

Pirc, L. Pirc, dr. M. Pirc, dr.
L. Požar, J. Rodé, A. Skabrné,

dr. St. Sterger, dr. Fr. Tekav-
čić, dr. Fr. Zupanc in M. Zu-
panc, 2 K, skupaj 44—

Fr. Barle, I. E. Hrast, I. Kavčnik,
J. Maček, L. Schwentner, Fr.

Staré, A. Tavčar in dr. I. V.,
1 K, skupaj 8—

Doneski za mesec febru-
arij; plačali so č. p. n. dame

in gospodje:

Dr. Ivan Tavčar 10—

M. Pleteršnik in U. pl. Trn-
koczy, 6 K, skupaj 12—

Dr. vitez K. Bleiweis, dr. M. Hud-
nik, Fr. Mally, dr. Fr. Munda

in V. Rohrmann, 4 K, skupaj 20—

J. S. Benedikt, vitez J. Blei-
weis, A. Dečman, P. Drahsler,

J. Duffé, I. Gričar, dr. I. Jenko,
dr. J. Kušar, E. Lah, M. Leu-
stek, J. Lozar, J. Martinak, G.

Pirc, L. Pirc, dr. M. Pirc, dr.
L. Požar, J. Rodé, A. Skabrné,

dr. St. Sterger, dr. Fr. Tekav-
čić, dr. Fr. Zupanc in M. Zu-
panc, 2 K, skupaj 44—

Fr. Barle, I. E. Hrast, I. Kavčnik,
J. Maček, L. Schwentner, Fr.

Staré, A. Tavčar in dr. I. V.,
1 K, skupaj 8—

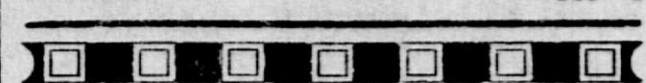
Zadnja novost!

Zelo lepe, najmodernejše obleke, z zlatimi nitmi pretkane, so ravnokar došle
v angleško skladišče oblek
v Ljubljani, Mestni trg št. 5.

Za malo gostilno v malem kraju na deželi se išče

kuharica

katera naj tudi umeje obdelovanje vrta za sočivje.
Ponudbe na upravnistvo „Slov. Naroda“.

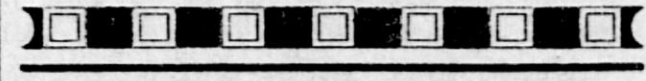

„Skrat“

edini slovenski humoristično-satirični tednik, ki prinaša izključno originalne slike.

Izhaja v Trstu vsako soboto. — Naročnina za vse leto 6 K, za pol leta 3 K. Posamezne številke se prodajajo po 10 stotink.

Zahtevajte brezplačno številko na ogled!

Zgodovinska povest iz francoskih časov na Kranjskem

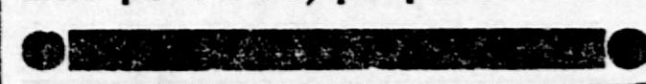
„Pod novim orlom!“

(ponatis iz „Slov. Naroda“)

Ta povest je, izhajaje v „Slov. Narodu“, vzbudila mnogo pozornosti in živo zanimanje po vsej deželi ter smo jo morali na mnogostransko izrecno zahtevo izdati v posebni knjigi.

Dobi se edino-le pri L. Schwentnerju v Ljubljani.

Iztis po K 1-60, po pošti K 1-80.

Anton Aškerc

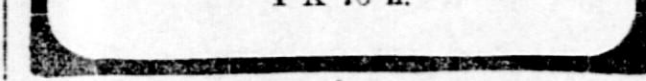
Zlatorog.

To krasno narodno pravljico o Zlatorogu je pesniško obdelal sedaj Aškerc, in to popolnoma drugače, nego je bila znana doslej po Funtkovem prevodu nemške Baumbachove idile. Aškerc se je tesneje oklenil pravljiske snovi tako kakor jo je bil zapisal rajni Deschmann ter pridržal tudi demona „Zelenega lovca“. Tako je ustvaril Aškerc iz narodne pravljice čisto novo, svojo epsko pesnitev; zato se nadejamo, da zaslovi sedaj med nami tudi njegov izvrstni, slovenski „Zlatorog“.

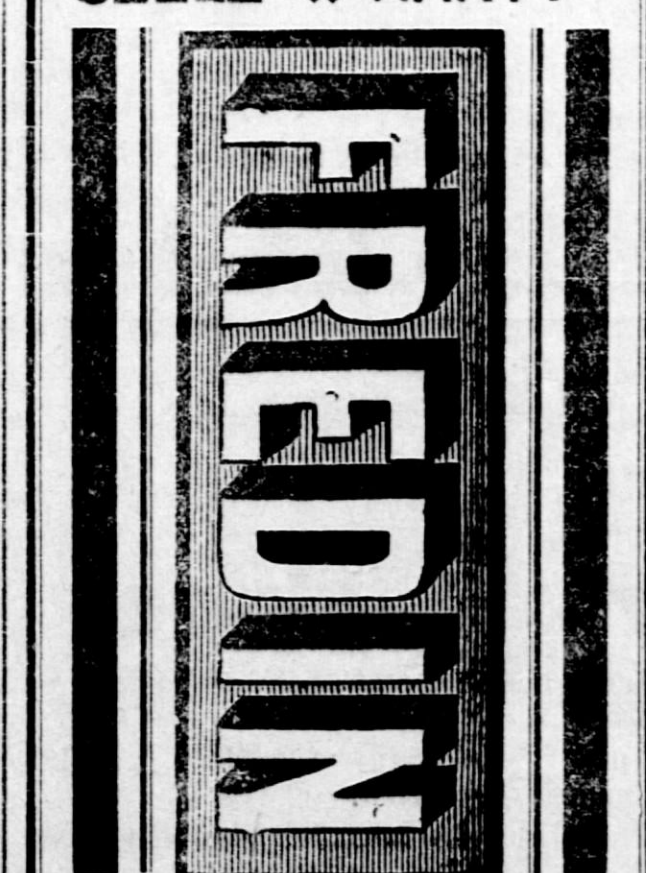
Izšel je v založbi

L. Schwentner-ja v Ljubljani

in velja broširan 1 K 60 h, po pošti 1 K 70 h.

Zahtevajte samo SELLE & KARY-jev

Najboljše čistilno sredstvo za vsako boljše obuvalo.

Imenuje in črno.

Posebno priporočljivo za čevlje iz boxcalis, oscaris, chevre-aux- in lakovega usnja.

Dunaj XII./1. 330-10

Krojaški salon za gospode

IVAN MAGDIČ

Ljubljana, Stari trg št. 8.

Izdelovanje vsakovrstne garderobe za gospode po najnovejših journalih iz najmodernejšega in najboljšega tu- in inozemskega blaga.

Tovarna za kruh in pecivo

KANTZ v Ljubljani

priporoča

pravi rzeni kruh, mešan in črn.

Sočnost in dobri okus pridobivata temu izdelku priznanje vsega občinstva.

Na mednarodni razstavi za živila v Bordeauxu je dosegel z drugimi izdelki te tovarne najvišjo odliko (častni križ in zlato svetinjo z diplomom).

Prodaja se v hlebi in štrucih po 40 in 20 vin.

Naročila z dežele se najtočneje izvršujejo.

Velika zaloga najfinjšega nasladnega peciva, biškotov in suhorja.

Vsak dan poslednja sveža peka ob 1/2 6. zvečer.

Dvanajet podružnic in prodajalnic.

Higieniški transportni vozovi za kruh in pecivo.

Naše nizke cene vzbujajo pozornost!

Trpežni moški čevlji iz usnja z obšivkom par gld. 2-80.	Izvrstni moški čevlji za zavezovati par gld. 3-—.	Močni, gladki moški čizmi (štitleti) par gld. 2-80.
---	---	--

Trpežni ženski čevlji za vsakdanjo rabo par gld. 2-50.	Zelo močni ženski čevlji za zavezovati par gld. 2-80.	Izvrstni ženski čevlji z gumbi par gld. 3-—.
--	---	---

Elegantni, barvani moški čevlji za zavezovati, par gld. 3-50.	Priročni moški čevlji iz jadvovine par gld. 1-—.	Barvani moški usnjati sandali par gld. 2-75.
---	--	--

Priročni ženski čevlji za na ulico par gld. 1-30.	Elegantni ženski salonski čevlji par gld. 1-50.	Ženski čevlji z navskrižnimi zaponami, črni in barvani, par gld. 2-—.
---	---	---

Najfinejši krem (mazilo) za rujava in črna obutala.

Popravila se najboljše in najceneje izvršujejo.

Alfred Fränkel

kom. družba prej:

Mödlinška tovarna za čevlje v Ljubljani

Špitalske ulice števil. 9.

Zastopnik: A. Preatoni.

736 4

Ne prezrite!

Kdor želi biti postrežen z dobrim, pristnim blagom po solidnih cenah, naj se obrne na že dolgo obstoječo, vsakomur znano trgovino.

Franc Čuden

urar in trgovec z zlatino in srebrnino, delničar družbe Prvih tovarn za ure 'Union' v Ženevi in Bielu v Švici, zalagatelj c. kr. dolenske železnice, trgovina z voznimi kolesi in šivalnimi stroji

Ljubljana, Prešernove ulice

nasproti francišanskega samostana.

Filialka: Glavni trg, nasproti rotovža.

Posebno se priporočajo pristne, osebno v Švici nakupljene **žepne ure** in vsakovrstne **stenske (pendel) ure** z donečim bitjem v krasno izrezljanih omaricah.

Največja zaloga **briljantov**, na katere se sl. občinstvo posebno opozarja, zlasti glede izbire, ker so v zalogi od gl. 25 do čez tisoč gld., vdeleni v različnih oblikah (façonah), torej lahko vsakdo izbere kaj primerne.

„Cene niso pretirane“.

Nadalje se priporoča bogata zaloga pravega ali china-srebra vsakovrstna namizna oprava (Besteck), garniture v krasnih skrinjicah in druge, iz china-srebra najmodernejše izdelane vsakovrstne stvari.

Jako primerna in porabljiva splošna darila.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Velika zaloga šivalnih strojev in koles, tudi motorna kolesa.

Kaj je in kaj obsega?

ravnokar v c. kr. dvorni in državni tiskarni dovršeno delo, ki sta ga pospeševali vis. c. kr. ministrstvu notranjih zadev in za trgovino:

Avstrijski centralni kataster

Ta doslej prva izdana, na podlagi avtent. uradnih podatkov sestavljena edina popolna

Adresna knjiga za vse Avstrijsko

obsega v 10. oz. 11. zvezkih, ki se lahko posamič kupijo:

Vse protokolirane in neprotokolirane trgovske, industrijske in obrtne obrate in natančno oznamenilo njih protokoliranja.

Vse naslove abecedno urejene po deželah, krajih in obrtih.

Abecedno urejeni zaznamki strok za vse zvezke.

Popolni LEKSIKON KRAJEV in POŠT.

3182-25

V vsakem zvezku v c. kr. vojaško-geografičnem zavodu napravljeni zemljevid dotične dežele.

Natančno oznamenilo vsake mestne, tržke ali krajevne občine, oziroma kraja.

Pri vsaki občini se tudi dalje natančno razvidi:

okrajno glavarstvo in okrajno sodišče, obseg, število prebivalstva, občevalni jezik, cerkvena oblastva, šole, poštne, železniške, paroplovne, brzojavne in telefonske postaje.

Cena zvezkom:

Zv. I. DUNAJ „ K 13.—	Zv. VI. PRIM. I. DALM. „ K 6.80
Zv. II. SP. AVSTRIJSKO „ 14.80	Zv. VII. TIR. I. PREDARL. „ 12.—
Zv. III. O. AVST. I. SLOB. „ 11.80	Zv. VIII. ČESKO (dva dela) „ 32.—
Zv. IV. STAJERSKO „ 10.—	Zv. IX. MOR. I. SLEZIJA „ 25.—
Zv. V. KOR. I. KRANJSKO „ 8.—	Zv. X. GAL. I. BUKOV. „ 27.—

Naroča se v

KATASTERSKI ZALOZI, Dunaj IX. Hörig. 5.

kakor tudi v vsaki knjigotržnici tukaj in v inozemstvu.